

"TIJD-SCHRIFT" is een uitgave van de Historische Vereniging Vlaardingen en verschijnt wanneer er méér te publiceren is dan zakelijke mededelingen als aanvulling op de "Berichten aan de leden".

nummer 1
augustus 1969 Leden kunnen door hen geschreven bijdragen voor plaatsing in TIJD-SCHRIFT aanbieden aan de redactie, die over de toelating beslist.

Leden en donateurs ontvangen TIJD-SCHRIFT gratis. Losse nummers f 1.-- per aflevering.

Redactie: J.M. den Draak en P.J. Westerdijk.
Correspondentie-adres: Veerplein 27, Vlaardingen.

BERICHT AAN DE LEDEN.

BESTUURSSAMENSTELLING.

Als gevolg van de bestuursverkiezingen, gehouden op de jaarvergadering van 10 juni, heeft het bestuur een belangrijke wijziging ondergaan. Drie nieuwe bestuursleden werden gekozen; twee om te voorzien in de vacatures H.K. van Minnen en J. Sluimer, één om het bestuur een "breder basis" te verschaffen. De gekozenen zijn: Mejuffrouw I. Vellekoop en de heren W. Brouwer en P.C. van der Hoeven.

Na de herverdeling der functie luidt de samenstelling als volgt:

voorzitter: G. Geluk, Mozartlaan 27, telefoon 34.57.62 of 34.79.55
secretaris: J.M. den Draak, Hofsingel 26, telefoon 34.37.60 of 34.11.69
penningmeester: P.C. van der Hoeven, van Baerlestraat 163, telefoon 34.90.48
(de ledenadministratie wordt eveneens verzorgd door de heer Van der Hoeven. Adreswijzigingen vanaf heden graag naar de Van Baerlestraat!).

2e voorzitter: J. Anderson, Kethelweg 50, telefoon 34.38.43
plvv. secr. sse: Mevrouw H.A. Bleeker-van Styrum, Schiedamseweg 139, tel. 34.22.20
leden: Mejuffrouw I. Vellekoop, Hoogstraat 120, telefoon 34.40.16
W. Brouwer, van Hogendorplaan 7c, telefoon 35.06.68
P.J. Westerdijk, Primulastraat 33d.

KOMENDE AKTIVITEITEN:

Houdt uw agenda maar klaar, er staat véél te gebeuren!

- 1) zaterdagochtend 6 september: excursie o.l.v. J. Anderson naar de Stads-korenmolen "Aeolus" aan de Korte Dijk. Plaats van verzamelen: de Visbank aan de Westhavenplaats. Tijd: 10.30 uur. Deelname gratis, introducees toegestaan.
Aanbeveling: het ligt in de bedoeling dat we te voet naar de molen gaan langs een eeuwenoude route. Lees daarover de in dit nummer van TIJD-SCHRIFT opgenomen beschrijving "Tussen visbank en korenmolen" van P.J. Westerdijk. Voorts: neem een foto-toestel mee!
Tenslotte: houdt u er rekening mee dat de "capaciteit" van de molen beperkt is (er kunnen ca. 15 mensen tegelijk naar boven) en dat de deelname aan deze excursie voor eigen risico geschiedt.
- 2) dinsdagavond 23 en woensdagavond 24 september houdt de archivaris van de gemeente Vlaardingen, drs. D. van der Vlis, "open huis" voor de leden van de H.V.V., beide avonden van 19.30 tot 21 uur.
Deze open avonden worden gehouden om onze leden kennis te laten maken met de mogelijkheden die het gemeente-archief te bieden heeft. U kunt -bijvoorbeeld- vernemen hoe het oud-archief te raadplegen is, u kunt kennis maken met de z.g. topografische atlas van Vlaardingen (een uitgebreide collectie foto's en platen van Vlaardingen), er zijn oude jaargangen kranten en tijdschriften. Het gemeente-archief beschikt over een grote bibliotheek met historische documentatie. En weet u dat u van praktisch elk stuk uit het openbaar archief tegen een geringe vergoeding foto-kopieën kunt verkrijgen?
Het archief is een instelling die zich dienstbaar wil maken aan de gemeenschap. U bent er van harte welkom!
- 3) dinsdagavond 30 september: nóg een activiteit van het gemeente-archief. Op die avond start om 19.30 uur de Cursus Oud Schrift. Voor bijzonderheden hierover zie men elders in TIJD-SCHRIFT.

- 4) vrijdagavond 10 oktober, om 17.30 uur, speciaal voor de leden van de H.V.V.: "gastenavond" in het Museum voor de Nederlandse Zeevisserij, Westhavenkade 45.
Leden: gratis deelname, introducees betalen de normale entree.
Programma: korte inleiding door de conservator, de heer J. van Dorp (o.a. over het doel van het museum en zijn toekomstige huisvesting) - pauze (met koffie!) - rondleiding - visserijfilm.
- 5) vrijdagavond 14 november: najaarsvergadering van de Historische Vereniging Vlaardingen in de bovenzaal van Triangel, Fransenstraat.
U ontvangt voor deze vergadering natuurlijk nog een aparte uitnodiging. Wel kunnen wij nu al melden de toezegging verkregen te hebben van Dr. J. W. Oerlemans voor een inleiding over de zin van de geschiedenis en van het historisch onderzoek voor het verstaan van de moderne tijd. Wij beloven u dat Dr Oerlemans u met een heldere, knappe causerie zal verrassen en uw inzicht zal verdiepen!
- 6) In januari 1970 (datum en plaats worden nog nader vastgesteld) hopen we een bijzondere ledenavond te organiseren. Nu al wekken we de leden op zich daarop voor te bereiden. We willen dan een exposé geven van de activiteiten, specialiteiten en verzamelingen van de individuele leden. Ieder kan een inzending verzorgen, mits deze duidelijk verwant is aan het doel van de vereniging. Ieder kan óók 10 tot 15 minuten spreektijd krijgen om over zijn (historische) hobby te vertellen.
- 7) april 1970, herdenking van de bevrijding. Onder auspiciën van de H.V.V. verzorgt J. Anderson met medewerking van de tentoonstellingscommissie een tentoonstelling over "Vlaardingen in de tweede wereldoorlog. Nadere bijzonderheden volgen.

LEDENWERVING:

Hoewel wij dankbaar zijn voor het fraaie getal van ruim 200 leden komen wij er rond voor uit daarmee nog niet tevreden te zijn. Vlaardingen moet toch véél méér belangstellen tellen. U gelooft toch niet dat er maar een goede 200 vlaardingers zijn die van een programma, zoals hierboven is uitgezet, willen profiteren? Buitendien: we hebben op langere termijn nog andere plannen in voorbereiding, interessante plannen zelfs. Het welslagen dáárvan zal voor een niet gering deel afhangen van het aantal leden dat erbij betrokken kan worden. Hoe groter het ledental, hoe meer kan van slagen, hoe meer wij recht van spreken krijgen.

U weet vast wel iemand die uw overredingskracht niet kan weerstaan! Animeer hem/haar om lid te worden. U kunt twee zaken toezeggen: a) vrijstelling van contributie voor de rest van het jaar 1969 b) gratis toezending van dit nummer van TIJD-SCHRIFT, voor zover de voorraad strekt.

Op 14 november hoort u van ons hoeveel nieuwe leden we hebben kunnen verwelkomen! (De contributie voor het komend jaar is nog niet bekend, die moet nog op de komende najaarsvergadering worden vastgesteld. Op het ogenblik is de contributie f 6.-- per jaar.)

UITNODIGING AAN TEKENAARS EN ONTWERPERS.

Het voor dit nummer van TIJD-SCHRIFT gebruikte omslag stoelt op een provisorisch ontwerp. Het komt ons voor dat er in artistieke zin heel wat meer van te maken valt. Wie wil zijn/haar krachten daar op beproeven? Inzendingen naar de redactie: Veerplein 27, Vlaardingen.

FOTOWERKGROEP VAN DE HISTORISCHE VERENIGING.

De verenging beschikt over een groot aantal "vlaardingse" foto's, historische opnamen zowel als recente. Ze verschaffen ons een massa informatie, maar.....er zijn mensen nodig om de gegevens van deze foto's te "vertalen". Mensen die het oude Vlaardingen gekend hebben weten véél over die foto's te vertellen: zij kennen de tijd, de plaats, vaak ook de afgebeelde personen en andere -soms bijzondere- omstandigheden. Een aantal enthousiaste amateurs, bij één gebracht in de werkgroep, komen daarvoor evenals vorig jaar, bij elkaar. Ze buigen zich over de foto's,

ze spreken over de herinneringen die deze oproepen. Al de gegevens die op deze wijze bekend worden, worden systematisch gerangschikt. De huidige gemeente-archivaris heeft vorig jaar daartoe een speciaal systeem ontwikkeld. Zó wordt op een gezellige manier historisch verantwoord werk door de leden verricht!

In het vorig seizoen hebben we de collectie reproducties van Foto Boer beschreven. Dit jaar willen we originele foto's die in het bezit van de vereniging zijn, gaan "inventariseren".

Wanneer u geïnteresseerd bent in de geschiedenis van Vlaardingen over de laatste 80 jaar, of wanneer u verzamelaar bent die zijn kennis wil vergroten: u bent van harte welkom. Kom 's een avondje "buurten".

Wij komen bij elkaar bij een van de leden van de werkgroep, thuis. Kosten zijn er niet aan verbonden.

Inlichtingen en opgave: J. Anderson, Kethelweg 50, tel. 34 38 43.

CURSUS OUD SCHRIFT.

De inhoud van een archiefbewaarpplaats bestaat bijna uitsluitend uit handgeschreven stukken. Pas in het laatste decennium van de vorige eeuw deed de schrijfmachine hier te lande haar intrede.

Elke onderzoeker zal tijdens zijn studie gestuit zijn op het probleem dat, naarmate de geschriften ouder zijn, het handschrift moeilijker valt te lezen. Teneinde de rijke inhoud van het gemeente-archief beter tot haar recht te laten komen, zal in het komende najaar elke dinsdagavond - van 19.30 tot 21.30 uur - een cursus oud schrift (paleografie) worden gegeven.

De eerste avond is op 30 september aanstaande, de laatste is 16 december. Door het gemeente-archief wordt aan de deelnemers kosteloos een leesatlas beschikbaar gesteld. De hierin opgenomen teksten zijn alle afkomstig uit de archieven en verzamelingen van het gemeente-archief.

De gemeente-archivaris zal de cursus leiden. De deelname is geheel gratis. Gaarne bericht van inschrijving vóór 15 september aanstaande, rechtstreeks naar de archivaris der gemeente Vlaardingen, Plein Emaus 5, Vlaardingen, telefoon 34 29 72. U kunt gebruikmaken van het inschrijvingsformulier op bladzijde 9.

"De geschiedenis der mensheid is nauwelijks meer dan een verhaal van plannen die gefaald hebben en illusies die bedrogen zijn uitgekomen".

Samuel Johnson

"De geschiedenis leert ons uiteindelijk alleen dit: dat de mensen niets uit haar willen leren."

Friedrich Hegel

TUSSEN VISBANK EN KORENMOLEN.

Beschrijving bij de excursie der Historische Vereniging Vlaardingen.

Route: Visbank - Westhavenplaats - Hoogstraat - Kortedijk (16).

Visbank. Dit markante gebouwtje werd in het eind van de 18de eeuw gebouwd door de toenmalige directeur van Gemeente Werken (fabriek). Een stichtingssteen maakt er gewag van: " Gebouwd anno 1778/ onder het burgemeesterschap/ van den heer Anthony van den Ham/den heer Nicolaas van der Werf en/ den heer Gerard Drossaart/ als fabryck Jacob van Schie". Het spitsje geeft voor de windvaan een haring te zien en de gebruikelijke pijl naar het noorden wordt vertegenwoordigd door een prik (of lamprei of negenog). De voorste helft van het dak rust op 8 zuiltjes en de achterste helft dekt thans een tentoonstellingsruimte, waar voorheen de lokaliteiten zich bevonden van de brugwachter, de visafslager, het zakkendragersgilde, de haringkeurmeester en anderen.

Tot voor kort lag tegenover de Visbank een pleintje, aan de zuid, west en noordzijde afgesloten door huizen. Onlangs is het noordelijke pand, waarin voorheen o.a. de Kapperszaak van Breur en de Gemeentebibliotheek gehuisvest waren, gesloopt om een mooiere rechthoekige ruimte te scheppen, waarop nieuwbouw gepland is. Het karakteristieke van het pleintje met de Visbank aan de andere zijde is helaas door deze, vanuit het oogpunt van het handhaven van een gaaf stukje stadsgezicht, onkundige ingreep nogal geschonden.

Westhavenplaats 2 en 3. Aardige klokgeveltjes; vooral nr. 3 is vrij gaaf wat het gevolg is van een restauratie in 1946 uitgevoerd.

Het eerste aardige pandje waar we op de Hoogstraat aandacht aan schenken is Hoogstraat 120/118. Hierin is gehuisvest de groothandel in boter en kaas van de heer A. Vellekoop. Het pas opgeschilderde klokgeveltje met daarnaast de aangebouwde zijvleugel dateert uit de aanvang van de 17de eeuw.

Aan dezelfde zijde was op nr. 102 eertijds gevestigd de smederij van W. Vink - thans uitbreiding van "Artistique". Voor de ingrijpende verbouwing van de onderpui, gereedgekomen oktober 1968, was het geheel een aardig midden 19de eeus pand met leuke onder- en bovendeur, eenvoudige vensters en Keulse goot.

In het perceel Hoogstraat 76 is gevestigd de "beddenzaak" - De Zon - van C.J. Böhm. De bepleisterde voorgevel zou bij ontploistering wel eens mooi metselwerk kunnen opleveren.

In de panden Hoogstraat 73 en 71 was gevestigd de ijzerhandel P. de Zeeuw Azn. In de N.V.C. van 22 augustus 1969 staat over het wel en wee van dit bedrijf een interessant artikeltje.

Met Hoogstraat 68 zijn we bij de 2de smederij gekomen. In dit pand, thans huisvesting biedend aan poelier J.W. v.d. Krogt, was weleer gevestigd de smidse van P. de Willigen.

Een gedeelte van de voormalige R.K. Kerk van de architect P.J.H. Cuypers te weten de toren en het portaal staat er nog. De Kerk dateerde van 1869 en de toren is sedert december 1967 eigendom van de gemeente geworden voor de symbolische prijs van f. 1,--; afspraak daarbij was, dat een restauratie zal volgen.

Met Hoogstraat 22, dus naast de oude R.K. Kerk, begon weleer de "Kwakelbuurt", waaronder we vatten het terrein omgrensd door Kwakelsteeg - Gedempte Biersloot - Vlaardingse Vaart en Hoogstraat. Op de Kaart van Spinder (+ 1746) heette de Hoogstraat van Grote Kerk tot Sluizen - Hoogstraat (vroeger nog Kruysstraat en Dubbeldestraat, tot ongeveer 't Pad. - Den Dijk (tot de Afrol) en Zwartevelde.

In Hoogstraat 11 was gevestigd de Rederijderskamer. "D 'akerboom" en in verband hiermede heette het huis "De Vergulde aecker".

Op de hoek van de Hoogstraat en de Havenstraat, dus Hoogstraat 1 was in het begin dezer eeuw gevestigd het café "Het Scheepje".

De 3 sluizen van het Hoogreemraadschap van Delfland, te weten van noord naar zuid, "de sluis van Schiplui", "de sluis van Rijswijck" en de "sluis van Vlaardinger Ambacht", die dateerden van het einde der 14de eeuw, zijn een 10 jaar geleden afgebroken en vervangen door één enkele schutsluis. De oude wapenstenen zijn afkomstig van één der oude sluizen en dragen de jaartallen 1659 en 1653. Ze geven weer in heraldische kleuren de wapens van het genoemde Hoogheemraadschap en van verscheidene hoogheemraden.

Voorts is er nog een klein wit-marmeren steentje met het opschrift: "Vloed van den/ 5 februari 1825" - wat dus betrekking heeft op de bijzonder hoge vloed van genoemde datum. Het gaat hier om de stormvloed van 3-5 februari 1825 en deze overschreed te Rotterdam met 3,18 m + A.P. de hoogte van de Kerstvloed van 25 december 1717. Indertijd werden vergelijkingen getrokken met de waterhoogten der Allerheiligenvloed van 1 november 1570, welke vloed zeer sterk tot de verbeelding gesproken heeft eeuwenlang.

Het "Delflands huis" is enkele jaren geleden afgebroken en ter plaatse is verrezen een dubbel woonhuis, naast de nog bestaande "schuilhoek". Van hier ging in de 17de eeuw, getuige de Kaarten van Boschorn en Van Berckenrode een bruggetje over spuisluizen naar de huidige Hoflaan, toen naar de buitenplaats van de Ambachtsheren van Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht.

Van de tekenaar J. Ensing is een tekening bewaard gebleven van de Oude Haven met de "Schuilhoek" waarop we zien dat het pand toen zelfs een hoektorentje bezat. De originele tekening bevindt zich in de verzameling Stichting Atlas van Stolk, Groene Wetering 11 te Rotterdam.

Kortedijk 122- is een aardig pand met in de puibalk het jaartal 1651, met mooie korfbogen, metselmozaïek en muurankers. In vroeger tijd was in de onderbouw een hoefsmid gevestigd. Het is volgens het naambord het laatste huiselijke huis in Vlaardingen! Het dateert dus als alle panden van na 1606, toen de gehele Voorstad = Kortedijk afbrandde. (zie noot 1, blz. LXIII).

Bekijkt U nog eens de oostzijde van de Kortedijk, want volgens het veel besproken en weinig begrepen komplan, moet dit allemaal gaan verdwijnen.

Goed onderhouden is de boerenwoning met stal aan de Kortedijk 91, met tegeltjes in de boogvelden boven de vensters. Het pand ernaast, genummerd 89 en 87 was eertijds beter bekend als "'t paard z'n bek"- een uitspanning aangeduid door een flink uithangbord met een paard erop. De bouwvallige kroonlijst van de ingangspartij (nr. 87) is enkele jaren geleden gesloopt en de open plek aangesmeerd met cement, wat geen fraaie oplossing genoemd kan worden.

Langs enkele scheepswerven gaande bereiken we het eindpunt en tevens hoogtepunt van onze excursie - de stadkorenmolen "Aeolus."

De Korenmolen te Vlaardingen.

Bij de overgang van de 14de naar de 15de eeuw bevond Vlaardingen zich in een periode van groei der bevolking, bevorderd door een zich uitbreidende scheepvaart en visserij.

In 1407 kocht Vlaardingen, om de groeiende bevolking te huisvesten, van graaf Willem VI (uit het Beierse Huis - hij regeerde van 1404 - 1417, waarna de welbekende Jacoba van Beieren haar vader opvolgde) voor 150 Engelse nobelen 1) het recht om het stadsgebied te vergroten.

Graaf Willem VI kon in 't kader van de in alle hevigheid woedende Hoekse en Kabeljauwse twisten geld best gebruiken.

Op 23 augustus 1407 verleende Willem aan de Vlaardingse poorters een handvest, waarbij de stad aan 3 zijden gebiedsuitbreiding verkreeg. Aan de noordzijde bedroeg de uitleg 10 roeden voorbij de molen, waarmee we dus al vroeg bekend gemaakt worden met het bestaan van de molen te Vlaardingen. Uit verschillende geschriften 2) uit de 16de eeuw blijkt, dat de molen een Korenmolen was.

In 1585 werd de Korenmolen stadseigendom, want op 7 januari van dat jaar verkocht Niclaes Fossart de "wintcorenmolen alhier binnen Vlaerdinge" aan de stad Vlaardingen " en de gehele burgerie van dien". 3) Uit een aantekening in de marge blijkt, dat Niclaes Fossart voor de helft in de verkoop deelde, terwijl Adriaen Rijniersz., alias Aernt de andere helft in de verkoop bezat.

De koopprijs bedroeg " Elff hondert Carolus guldens, ekker gulden gereeckent tot xl grooten Vlams". 4) Voor de stadsbevolking traden in rechte op de burgemeesters Jacob Corneliszn. en Frans Corneliszn. benevens de schepenen Symon Janszn, Abraham Dirckszn en Adrian Gerritszn. Bij de molenkoop behoorde ook de overdracht van 3 morgen "binnelant", toekomstige dus door voornoemde Stad Vlaardingen, aan de oostzijde bekend de lijnbaan, aan de westzijde Dirck Willemszn. met bruikweer, aan 't zuideinde de "Vettenoortskade" en aan 't noordeinde de dari (Dayer).

Per acte van 24 januari 1585 bekend Niclaes Fossart de helft van de koopsom te hebben ontvangen van Frans Corneliszn. en Jacob Corneliszn., beide burgemeesters van Vlaardingen zoals we reeds zagen. 5).

In 1688 werd de molen vervangen door een nieuwe, van steen, gebouwd door en naar het ontwerp van de molenaar zelve, Gerrit Cente Palenstein van Leiderdorp.

We zullen nu even stilstaan bij het molentechnische gedeelte van ons onderwerp. Tot 1688 toe was de windkorenmolen van Vlaardingen een houten standaard of staakmolen. Dit molentype wordt beschouwd als de stamvader van alle molens, die in later tijden werden gebouwd. 6).

Op de plattegronden van de stad Vlaardingen uit het onderhavige tijdvak, kunnen we met een vergrootglas aardig zien hoe de molen er uitzag.

De standermolen, waarvan het gehele molenhuis met as, wieken, gaand werk en steenkoppels (maalstenen) draaibaar is om een door dubbele schoren gesteunde standaard, steunend op een kruis van zware balken, gelegd op een viertal lage stenen pijlers, zien we op:

- a.) Jacob van Deventer's plattegrond van Vlaardingen uit c.a. 1575.
in : Nederlandse steden in de 16de eeuw.
door: R. Fruin - 's-Gravenhage 1916-32.
- b.) Plattegrond van Vlaardingen door Balthasar Floris van Berckenrode 1619.
in: Korte geschiedenis van Vlaardingen.
door: C. Postma - Vlaardingen 1958.
- c.) Plattegrond van Vlaardingen door M. Boschorn, + 1649.
in: J. Blaeu - Toonneel der steden van de Vereenighde Nederlanden Amsterdam 1649.

De molen van Gerrit Cente Palenstein was een stenen bovenkruier. Hierbij onderscheidt men verschillende typen en het Vlaardingse bovenkruier-type is de z.g. stellingmolen, die van de grondmolen - de gewone molen, waarvan de wieken tot op de grond reiken - verschilt door 't feit, dat de molen hoger opgetrokken is en voorzien van een balie of stelling.

Dit molentype zien we op: Spinder's plattegrond van Vlaardingen, + 1746.
in: Handvesten, octroyen enz. van Vlaardingen
door M. van Nieveld - Utrecht 1775.

Vatten we de chronologische draad weer op, dan zien we dat een 100 jaar later de molen bouwvallig geworden was. Op 12 december 1789 had de aanbesteding plaats voor een nieuw te bouwen stenen stellingmolen. In het Inventaris Oud-archief van Vlaardingen, nr. 88 vinden we o.a. het "Bestek of Conditien volgens welke de Ed.Achttb. Heeren Burgemeesteren ten overstaan van Heeren scheepenen en den Heer Administreerende Thesaurier deezer stede, voorneemens zijn te besteeden, metzelen en Graafwerk behoorende tot het bouwen van een steene windkoornmoolen, ter plaatze daar de ouden staat, waertoe den aanneemer zal moeten leeveren alle arbeyds, loonen, drank en Gereedschappen, mitsgaders alle materiaalen tot het volgende werk noodig zijnde zoo en in dier voegen als in de volgende articulen werd beschreeven, en op de neevensgaande teekening te zien is".

Inschrijvers waren:

M. Louter	f.	10270	Ldt Noodergraaf	f.	9900	A. Blanken	f.	7875
B.v.der Lek	-	10014	A. van Rund	-	7940	Gbr van		
P.v.der Lek	-	10010	A. van Zwol	-	7920	Zutphen	-	7560
Wm.van			P. Blanken	-	7900	Gbr. v.d.		
Offelen	-	9999	I.v.der Ven	-	7879	Weeg	-	7527
Jan Kloppert-		9999				Cors Lager-		
						waart	-	6100
						Corns Drogen-		
						dijk	-	5890

Het werk werd gegund aan Cornelis Drogendijk wonende te Puttershoek. Als borgen traden op Cornelis Lagerwaard uit Den Haag en Frederik de Man uit Rotterdam.

De "Besteding" had plaats "ten raadhuize" ten overstaan van Abraham van Rijn en Frans van Leeuwen, schepenen van Vlaardingen.

Ook vond plaats de aanbesteding voor het "Glaasenmakerswerk", wat ging naar Ary Claaszn. Polderman, met als borgen Jan de Kok en Jan de Ridder.

Verder ging het "Ververswerck" naar Gerrit van Duffelen met als borgen Antony Nugteren en Jan de Kok; het "IJsserwerck" Jan Dirkszn Hakker, met als borgen Hendrik de Willigen en Peter de Voogt en tenslotte het "Huis Timmerwerk" naar Frederik de Man.

Op 29 januari 1791 bleek de bouw gereed gekomen, aldus opzichter A. van der Snoek, welke vanaf 13 februari 1790 het toezicht had uitgeoefend samen met Frederik Herbst en Daniël van der Pauwert. Uit deze bouwperiode stammen de 2 gevelstenen; één met het opschrift: "Den eerste/steen gelegd/door Ary Voogd junior op den 25 maart/anno 1790" en één met: "Deze molen is gebouwt/in den jare 1790/als regerende/burgemeesteren waren/Antony Ruiterus/en/Abraham van Rijn".

Reeds op 8 september 1797 werd de molen geteisterd door een brand, waardoor ernstige schade ontstond. In de middag van die 8ste september werd er zelfs een buitengewone vergadering belegd 7), waarin door de president werd medegedeeld, dat de kap, as en roedenbake benevens het bovenste gedeelte in de as gelegd waren. Molenaar was toen Pieter Hooykaas. Na zware verzekeringstechnische beslommeringen kon op 1 november 1797 de stadsarchitect van der Pauwert, aanbieden aan de Raad om tot herstel van de molen te geraken.

Op 14 november daaraan volgend zou de aanbesteding plaats hebben, werd besloten. Laagste inschrijver was Jan van der Mey voor f. 3883,--.

Het verstaalde ijzerwerk was voor de inschrijving al gegund aan M. Simons, meestersmid te Delft en het onverstaalde ijzerwerk aan Jan Smits te Vlaardingen. Huurder werd weer Pieter Hooykaas.

Naar aanleiding van huurmoelijkheden, op 1 augustus 1878 zou de huurovereenkomst die lopende was aflopen, stelde het raadslid J.C. van Linden van den Heuvell in juli 1878 voor, om de molen openbaar te verkopen en de koopsom aan te wenden ter aflossing van een geldlening,

welk voorstel werd aangenomen. Op 26 juli 1878 had bij opbod en 2 augustus bij afslag de verkoop plaats van de Korenmolen, waarbij behoorde: molenaarswoning - stal - schuur en erf, benevens een stuk dijk en tuin.

Koper werd de huurder M. Korver voor f. 11.100,--. Hierna heeft de molen achtereenvolgens toebehoord aan Gijsbertus van der Knoop en Simon Terlaak.

In 1915 werd de molen onthoofd 8) en toen gebruikte de firma Poot de molen als opslagplaats van door het Rijk verstrekte bonen, erwten enz.

In 1918 werd de molen eigendom van de Coöperatieve landbouwvereniging "Samenwerking". De troosteloze steenklomp deed vervolgens nog dienst als verkenningspost in W.O. II, als uitkijktoren (nog te lezen vanaf de straat) en object om reclame aan te brengen. In de jaren 1955-'56 is de molen gelukkig gerestaureerd en van een nieuw maalwerk voorzien, wat geschiedde door Molenbouwer H. van Loo uit Kethel (Schiedam). Van toen af heet de molen "Aeolus" en zijn op de baard van de kap aangebracht het stadswapen, de jaartallen 1790 en 1956 en een symbolische voorstelling van de wind.

De molen vertoont de volgende kenmerken: de kap is gedekt met hout en dakleer; de as is van gietijzer; de vlucht bedraagt 26,30 m.; de wiekvorm is Oud-Hollands; de inrichting laat zien 2 koppels maalstenen, verschillende maalderijmachines op elektrische kracht. De molen wordt gebruikt als pakhuis zodat we kunnen stellen dat de molen niet in bedrijf is, doch wel bedrijfsvaardig. Adres molen = Kortedijk 16. 9)

Noten:

1. Zie de "Naspeuring en aanwijzing van de waare gelegenheid, oudheid, ongevallen en andere werkwaardigheden der Stede Vlaardingen" in de uitgave van J.S. Van Esveldt-Holtrop, 1807 blz. XLIX.
De nobel was een Engelse gouden munt geslagen sedert Eduard III.
Deze nobel was in 1548 in Nederland waard f. 4,--; in 1621 al f.8,--.
2. Zie b.v. de "Handvesten, octroyen enz. van Vlaardingen."
M. van Nieveld - Utrecht 1775; blz. 84; 325 noot 1 en 161 noot 1.
3. Oud-rechterlijk archief van Vlaardingen, inw. nr. 92 (blad 220 rechtsonder genummerd of 288 rechtsboven).
4. 1 Carolus gulden = f. 2,50; één groot = 2½ cent of een halve stuiver.
Vlams = Vlaams.
5. Eveneens Oud-rechterlijk archief van Vlaardingen, inw. nr. 92 (zie noot 3).
6. Zie bijv. : Kent gij onze molens?; een brochure uitgegeven t.g.v. de molentoonstelling gehouden in het stedelijk Museum "De Lakenhal" te Leiden van 24-8 tot en met 29-9-1946. Uitgave A.W. Sijthoff te Leiden, blz. 8.
7. Inventaris Oud-Archief van Vlaardingen, nr, 325.
8. Zuid-Hollands Molenboek.
A. Bicker Caarten, H.J. van der Burg, M. van Hoogstraten en I.J. de Kramer Alphen aan den Rijn - 1961. blz. 284.
9. Zie verder natuurlijk: De stadskorenmolen te Vlaardingen, 1955 N.R.C. 26 november en 17 december, door A. Bijl Mz. (Ook in N.V.C. van 27 maart tot en met 17 mei 1957).

inzenden vóór 15 september

Aan de Archivaris der Gemeente Vlaardingen
Plein Emous 5
VLAARDINGEN.

Wilt u mij inschrijven als deelnemer aan de cursus paleografie die u in de komende maanden organiseert.
Ik zal voor de eerste cursusavond op dinsdag 30 september om 19.30 uur in het gebouw van de archiefdienst aanwezig zijn.

de heer
mevrouw _____
mevrouw _____

adres _____

woonplaats _____ handtekening:

telefoonnummer _____

Aan de Penningmeester/ledenadministrateur van de
Historische Vereniging Vlaardingen
van Baerlestraat 163
VLAARDINGEN.

Wilt u mij inschrijven als lid van de Historische Vereniging Vlaardingen. Dit lidmaatschap gaat onmiddellijk in, de contributiebetaling evenwel per 1 januari 1970. Wilt u mij het zojuist verschenen nummer van TIJD-SCHRIFT alsnog toezenden.

de heer
mevrouw _____
mevrouw _____

adres _____

woonplaats _____ handtekening

datum _____

opgegeven door tussenkomst van lid:

Aan de Penningmeester/Ledenadministrateur van de
Historische Vereniging Vlaardingen
van Baerlestraat 163
VLAARDINGEN.

Wilt u mij inschrijven als lid van de Historische Vereniging Vlaardingen. Dit lidmaatschap gaat onmiddellijk in, de contributiebetaling evenwel per 1 januari 1970. Wilt u mij het laatst verschenen nummer van TIJD-SCHRIFT alsnog toezenden.

de heer
mevrouw _____
mevrouw _____

adres _____

woonplaats _____ handtekening

datum _____

opgegeven door tussenkomst van lid:
